

EU komission sydänterveystiedonannon edistämisen suunnitelma, EU cardiovascular health plan: the Safe Hearts Plan

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 16.12.2025 tiedonannon EU:n sydän- ja verisuoniterveyden edistämiseen tähtäävästä Turvalliset sydämet –suunnitelmasta (COM(2025) 1024 final).

Komission suunnitelmaa esiteltiin neuvoston terveystyöryhmässä 21.1.2026. Komission suunnitelman pohjalta annettavien aloitteiden käsittely alkaa myöhemmin, mahdollisesti syksyllä 2026. Euroopan parlamentin Sant -valiokunnassa suunnitelmaa käsitellään keväällä 2026.

Suomen kanta

Suomi on sitoutunut sydän- verisuonitautien ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tunnistamiseen ja hoidon kehittämiseen osana laajaa tarttumattomien sairauksien kokonaisuutta. Suomi suhtautuu myönteisesti komission julkaisemaan suunnitelmaan ja sen tavoitteisiin ja pitää välttämättömänä yhteisen strategisen suunnan vahvistamista sydän- ja verisuonisairauksien osana muiden tarttumattomien sairauksien ehkäisyä. Suomi ottaa tarkemmin kantaa suunnitelmassa ehdotettuihin rakenteellisten tekijöiden, toimintamallien ja työvälineiden kehittämiseen sekä toimiin tietoisuuden lisäämiseksi, kun niiden tarkempi sisältö on tiedossa.

Suomi näkee, että komission ehdottamien kansallisen toimintasuunnitelmien laadinnan lähtökohtana tulisi olla meneillään olevien toimintojen kartoittaminen sekä jo toteutuneen toiminnan arvioiminen suhteessa suunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Suomi korostaa sydänterveystiedonannon edistämistä osana laajempaa kokonaisuutta katkaen tarttumattomien sairauksien ehkäisyyn, tunnistamiseen ja hoidon. Suomi näkee keskeisenä, että nämä osa-alueet muodostavat yhtenäisen ja toisiaan vahvistavan jatkumon.

Suomi korostaa tarvetta huomioida alueelliset, sukupuolten väliset ja väestöryhmäkohtaiset erot tarttumattomien sairauksien ja niiden riskitekijöiden osalta, jotta eroja riskitekijöissä, sairastavuudessa ja kuolleisuudessa voidaan kaventaa.

Suomi katsoo, että tarttumattomia sairauksia voidaan ehkäistä tehokkaasti vaikuttamalla riskitekijöihin kuten epäterveelliseen ruokavalioon, tupakointiin ja muihin nikotiinivalmisteisiin, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön sekä liian vähäiseen liikuntaan. Suomi pitää tärkeänä kiinnittää samalla huomiota väestöryhmien välisten terveyserojen vähentämiseen. (E 27/2024 vp)

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n tupakkalainsäädäntökehys päivitetään pikaisella aikataululla huomioiden viime vuosien aikana tapahtuneet toimintaympäristön olennaiset muutokset. Suomi kannattaa tiukkaa sääntelyä kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisemiseksi kuitenkin mahdollistaen jäsenmaiden pidemmälle menevät toimet kansanterveyden suojelemiseksi. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä toimenpiteisiin, joilla mahdollistetaan puuttuminen rajat ylittävään mainontaan sekä tuotteiden ja niiden vähittäismyyntipakkausten houkuttelevuuteen. (E 27/2024 vp) Suomen ennakkoarvioituskantoja EU-tupakkalainsäädäntöön on kuvattu tarkemmin E-kirjeessä E 48/2023 vp. Suomen kantoja savuttomien ja aerosolivapaiden ympäristöjen osalta on kuvattu E-kirjeessä E 59/2024 vp.

Rokottaminen kuuluu kansallisen toimivallan piiriin. Suomen näkemyksen mukaan tätä periaatetta tulee kunnioittaa, niin että kansalliset rokotushjelmat voidaan myös jatkossa suunnitella parhaalla mahdollisella tavalla suojaamaan väestöä sen epidemiologisen tilanteen mukaisesti, mikä kussakin maassa vallitsee. (E 22/2024 vp)

Suomi näkee hyödyllisenä, että selvitystä verotuksellisten keinojen mahdollisuudesta tukea terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ratkaisuja jatketaan erityisesti tupakan ja alkoholin osalta. Suomi kannattaa uusien tuoteryhmien lisäämistä tupakkaverodirektiivin soveltamisalaan (U39/2025 vp).

Suomi tukee toimenpiteitä suojella lapsia ja nuoria hyvinvoinnille ja terveydelle haitalliselta markkinoinnilta, huomioiden erityisesti median kulutustottumusten muutokset. Suomi kannattaa komission aikomusta selvittää, millaiset järjestelmät ja työvälineet parhaiten tukisivat kuluttajia terveyttä edistävien elintarvikevalintojen tekemisessä.

Suomi katsoo, että siirtyminen puhtaaseen energiaan perustuvaan talouteen, saasteiden vähentäminen ja terveyden integrointi ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmiin ovat olennaisia asianmukaisten toimien varmistamiseksi ja sydän- ja verisuonitautien määrän alentamiseksi. Suomi näkee, että EU:n saasteettomuustavoite vuodelle 2050 ja sen saavuttamiseksi toteutetut lainsäädännön toimet mm. ilmanlaadulle, melulle, sekä teollisuuden ja liikenteen päästöille ovat osana pitkäjänteistä ja koordinoitua toimintaa, joilla vähennetään saastumista siinä määrin, että siitä ei enää aiheutuisi riskiä ihmisten terveydelle ja ympäristölle.

Suomi pitää tärkeänä, että komission suunnitelmassa on tunnistettu terveystalouden rooli. Suomi korostaa, että EU-tason suositusten ja muiden toimenpiteiden tulee perustua tutkittuun tietoon mukaan lukien vaikuttavuuden osoittaminen. Suomi pitää tärkeänä kansallisten erityispiirteiden huomioimista, toimeenpanon riittävää joustovaraa sekä instituutioiden välisen toimivallan kunnioittamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti tavoitteisiin tehostaa data- ja tekoälypohjaisten digitaalisten toimintamallien käyttöä. Tämä edellyttää yhteen toimivia digitaalisia infrastruktuureja, eurooppalaisen terveystietoalue EHDS:n mukaisuutta sekä korkealaatuisen potilastiedon saatavuutta. Suomi korostaa, että kansalaisille suunnattujen digitaalisten palveluiden osalta eri väestöryhmien erilaiset mahdollisuudet käyttää digitaalisia palveluita on

tärkeää tunnistaa ja ottaa huomioon palveluiden kehittämisessä ja arvioinnissa, jotta ennaltaehkäisyä voidaan vahvistaa ja terveyseroja vähentää.

Suomi pitää tärkeänä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan hyödyntämistä tunnistettujen tietopuutteiden ratkaisemisessa, sydän- ja verisuonitautien ennaltaehkäisyyn, syntyyn, ja etenemiseen liittyvissä mekanismeissa, sekä ratkaisujen potilaskäyttöön viemisen nopeuttamista. Suomi pitää tärkeänä EU-tason tutkimusyhteistyötä näiden haasteiden ratkaisemiseksi. Suomi tukee vaikuttavien ennaltaehkäisevien toimien tutkimusta ja vaikuttavuuden takaamiseksi toimenpiteiden räätälöintiä kansallisiin palvelujärjestelmiin yhteensopivaksi.

Suomi pitää tärkeänä suunnitelman toimeenpanossa laaja-alaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä, mukaan lukien järjestöt, jotta tarttumattomien sairauksien ehkäisy ja hoito voidaan integroida osaksi kestävästä yhteiskunnallista kehitystä.

Pääasiallinen sisältö

Komission EU:n sydän- ja verisuoniterveyden edistämisen suunnitelma tarjoaa yhteisen strategisen kehyksen ennaltaehkäisyn vahvistamiseksi, varhaisen tunnistamisen ja seulonnan parantamiseksi sekä hoidon kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Tavoitteena on vähentää sydän- ja verisuonitautikuolleisuutta 25 % vuoteen 2035 mennessä.

Komission suunnitelma rakentuu kolmesta toisiaan täydentävästä pilarista, jotka kattavat sydän- ja verisuonitautien ehkäisyn, varhaisen toteamisen ja hoidon koko elinkaaren ajan. Näitä pilareita tukevat kolme poikkileikkaavaa teemaa, jotka nostavat esiin teknologian hyödyntämistä, tutkimuksen vahvistamista ja yhdenvertaisuutta. Jokainen suunnitelman pilari sisältää lippulaiva -aloitteita ja muita toimenpiteitä, joissa EU-tasoisesti toteutettavien toimenpiteiden voidaan nähdä tuovan lisäarvoa kunnioittaen kuitenkin kansallista päätäntävaltaa terveystaloudessa.

Komission suunnitelman ensimmäinen pilari korostaa sydän- ja verisuonitautien ehkäisyä läpi elämän kulkevana, kustannustehokkaana keinona pienentää tautitaakkaa. Ehkäisyä vahvistetaan tukemalla terveellisiä elintapoja, huomioimalla ympäristötekijät, hyödyntämällä rokotuksia ja parantamalla väestön terveyden lukutaitoa, erityisesti haavoittuvissa ryhmissä.

Ensimmäisen pilarin aloitteita ovat kansallisten toimintasuunnitelmien ja toimenpiteiden tueksi tarkoitettu tuleva "EU cares for your heart" -ohjelma, sekä järjestelmän kehittämisen elintarvikkeiden prosessointiasteen ilmoittamiseen edistämään kuluttajien terveellisempiä valintoja ja kannustaen teollisuutta tuotteiden reformulaatioon. Prosessoitujen elintarvikkeiden terveysvaikutuksia arvioidaan lippulaiva-aloitteessa, jonka pohjalta voidaan tarkastella sopivia ohjauskeinoja. Lisäksi tupakkalainsäädäntöä aiotaan uudistaa tavoitteena laskea tupakointi EU:n syöväntorjuntastrategian mukaisesti aikuisväestössä alle viiden prosentin vuoteen 2040. Komissio valmistelee myös suositusta rokotusten hyödyntämisestä sydänsairauksien ehkäisyssä ja jäsenmaiden tukemisesta tiedonkeruun ja rekisterien kehittämisessä.

Lisäksi ensimmäisessä pilarissa nostetaan esiin muun muassa lasten ja nuorten suojeleminen haitalliselta markkinoinnilta audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin tarkastelun kautta sekä ilmastonmuutoksen ja ympäristötekijöiden kuten ilmansaasteiden ja melun vaikutukset sydän- ja verisuoniterveyteen. Liikkumisen edistämiseksi komissio ehdottaa päivittämistä neuvoston suosituksiin fyysisen aktiivisuuden edistämisestä, vahvistaa tietoisuutta fyysisen aktiivisuuden ja sydänterveyden yhteydestä sekä jatkaa EU-rahoitusta fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi. Komission suunnitelmassa nostetaan esille myös verotukseen liittyvät keinot mahdollisuutena vaikuttaa kulutukseen ja

terveystottumuksiin. Komissio tarjoaa jäsenmaille tietoa ja erilaista tukea verotukseen liittyvien keinojen suunnittelun ja toimeenpanon avuksi.

Komission suunnitelman toinen pilari korostaa sydän- ja verisuonitautien varhaisen tunnistamisen merkitystä, jotta hoito voidaan kohdentaa ajoissa ja ehkäistä vakavia sairastumisia sekä vähentää terveydenhuollon kustannuksia. Riskiryhmien seulonta ja digitaaliset ratkaisut nähdään keskeisinä keinoina tehostaa riskien havaitsemista ja kohdentaa ehkäisytoimia vaikuttavammin.

Toisen pilarin keskeinen aloite on EU:n yhteinen terveystarkastusprotokolla, jonka tavoitteena on yhdenmukaistaa jäsenmaiden käytäntöjä sydän- ja verisuonitautien, diabeteksen ja lihavuuden varhaisessa toteamisessa. Protokollan on tavoitteena toimia pohjana kansallisille ohjelmille ja tukea terveydenhuollon siirtymää kohti ennakoivaa, yhdenvertaista ja kustannusvaikuttavaa toimintaa. Lisäksi komissio aikoo tukea jäsenmaita uusien toimintamallien pilotoinnissa ja käyttöönotossa sekä toteuttaa viestinnällisiä toimenpiteitä kannustamaan kansalaisia seuraamaan omia riskitekijöitään.

Komission suunnitelman kolmas pilari keskittyy siihen, että EU:ssa sydän- ja verisuonitautien hoito ja kuntoutus ovat yhdenvertaisia, laadukkaita ja potilaan tarpeista lähteviä. Tavoitteena on vahvistaa hoidon laatua ja johdonmukaisuutta kehittämällä hoitosuosituksia ja tukemalla jäsenmaita hoitopolkujen paremmassa integraatiossa. Keskeistä on, että potilaat saavat ajoissa näyttöön perustuvaa hoitoa, lääkitykset ovat asianmukaisia ja kuntoutus nivoutuu sujuvasti osaksi hoitoketjua. Lisäksi pilarissa korostetaan potilaiden omahoidon tukemista sekä digitaalisten ratkaisujen roolia hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa.

Komission suunnitelman poikkileikkaavat teemat luovat yhteisen perustan ehkäisylle, varhaiselle tunnistamiselle sekä laadukkaalle hoidolle ja kuntoutukselle. Poikkileikkaavissa teemoissa painotetaan digitaalisten työkalujen ja terveystietojen hyödyntämistä ehkäisyyn, riskin tunnistamiseen ja hoidon tukena, vahvan tietopohjan sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvistamista, vertailukelpoista tiedontuotantoa, seurantajärjestämien kehittämistä ja yhdenvertaisuutta.

Komission EU:n sydänterveiden edistämisen suunnitelma korostaa, että sydänterveiden edistäminen edellyttää johdonmukaista, pitkäjänteistä ja koordinoitua toimintaa. Suunnitelma kutsuu jäsenvaltiot, EU-instituutit ja sidosryhmät suunnitelman toimeenpanoon rakentamaan kestävä ja vaikuttava sydänterveiden edistämisen politiikkaa tuleville vuosille.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova instrumentti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komission suunnitelmaa käsitellään Euroopan parlamentin Sant -valiokunnassa keväällä 2026.

Kansallinen valmistelu

Terveysjaoston (EU33) kirjallinen menettely 29.1.-4.2.2026

Eduskuntakäsittely

E 48/2023 vp, Ennakkovaikuttaminen EU:n tupakkalainsäädännön uudistamiseen sekä neuvoston savuttomia ympäristöjä koskevien suositusten päivittämiseen

E 22/2024 vp, Ehdotus neuvoston suositukseksi rokotteilla ehkäistävissä olevista syö-
vistä

E 27/2024 vp, Suomen ennakkovaikuttaminen Euroopan terveysunionin tulevaisuuteen

E 59/2024 vp, E-kirje; Ehdotus neuvoston suositukseksi savuttomista ja aerosoleista va-
paista ympäristöistä ja neuvoston suosituksen 2009/C 296/02 korvaamisesta

U39/2025, Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista neuvoston
direktiiviksi tupakkaan ja tupakanvastikkeisiin sovellettavien valmisteverojen rakenteesta
ja verokannoista (uudelleenlaadittu) sekä neuvoston direktiiviksi direktiivin (EU)
2020/262 muuttamisesta tupakkaan ja tupakanvastikkeisiin sovellettavan valmisteveron
yleisen järjestelmän osalta (tupakkaverodirektiivin uudistaminen)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tiedonannolla ei ole vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Tiedonannossa viitattujen
lainsäädäntöehdotusten suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön arvioidaan erikseen eh-
dotuksista laadittavissa valtioneuvoston kirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2025) 1024 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tanja Tilles-Tirkkonen, STM/YTO, tanja.tilles-tirkkonen@gov.fi, p. 0295 516 3554.
Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman@gov.fi, p. 0295 160 144.

VAHVA-tunnus

EU/1277/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite